

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇENİN ÖĞRETİMİNDE BAĞLAM TEMELLİ KELİME ÖĞRETİM YÖNTEMİ¹

CONTEXT BASED VOCABULARY TEACHING METHOD IN TEACHING TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE

Neşe KARA ÖZKAN²

Muammer NURLU³

Başvuru Tarihi: 06.12.2019 Yayına Kabul Tarihi: 16.09.2020 DOI: 10.21764/maeuefd.655956
(Araştırma Makalesi)

Özet: Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde bağlam temelli kelime öğretim yönteminin kullanımı ile ilgili olarak yapılan bu araştırma B2 düzeyinde bulunan 16 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmada bağlam temelli kelime öğretim yönteminin Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen kişilerde yeni sözcüklerin anlamına ulaşmalarında etkili olup olmadığını belirlemek amaçlanmıştır. Dört haftalık araştırma süresinde katılımcılarla bağlam temelli kelime öğretim yöntemiyle ders işlenmiştir. Çalışmada veri toplama aracı olarak Gazi Üniversitesi TÖMER tarafından 2006 yılında yayımlanan “Yabancılar İçin Türkçe 2” CD’sindeki “Ay’a İlk Adım” başlıklı okuma metni kullanılmıştır. Uzman görüşü alınarak yirmi yabancı kelime belirlenmiş ve bu kelimelerin öğretimi hedeflenmiştir. Bu kelimeler şunlardır: Çığır açmak, füze, yörünge, endişe, temel, sinir, çetrefil, rekabet, komuta, gövde, yüzey, naklen, serüven, kenetlenmek, uzay mekiği, proje, rol oynamak, aktarmak, arıza ve devreye girmektir. Araştırmacı, katılımcıların tahmin cümleleri üzerinde tematik kodlama tekniğini kullanarak bu cümlelerde bulunan görüş temalarını belirlemiş ve bu temalara ait tahmin cümlelerini tablolar üzerinde göstermiştir. Araştırma sonunda elde edilen bulgularda katılımcıların gövde kelimesi dışındaki bütün kelimelerde bağlam temelli kelime öğretim yöntemiyle yeni kelimelerin anlamlarına ulaştıkları görülmüştür.

Abstract: This study which is on the context based vocabulary teaching on teaching Turkish as a foreign language has been conducted with 16 participants in B2 level. In the research, the aim is to determine that whether the technique is beneficial to get the meanings of the words for learners of Turkish as a foreign language or not. During the four week the participants have taken classes which the context based vocabulary teaching method is applied in. As a data collection tool the passage titled “First Step To The Moon” in the CD “Turkish For Foreigners” published by TÖMER Gazi University in 2006 has been used. 20 unknown words are determined by taking expert opinions and it is aimed to teach those target words. Those words are “mark an era, rocket, orbit, anxiety, basic, anger, complicated, rivalry, commanding, body, surface, by transfer, adventure, interlock, space shuttle, project, role play, transfer, defect, get involved”. The researcher determines the themes of opinions by using thematic coding technique on prediction sentences and shows these prediction sentences in tables. As a result of the study it is seen that the participants get the meanings of the all words apart from “body” by using context based vocabulary teaching method.

Anahtar Sözcükler: *Bağlam temelli kelime öğretim yöntemi, yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi, kelime hazinesi, yabancı dilde kelime öğrenimi.*

Keywords: *Context based vocabulary teaching method, teaching Turkish as a foreign language, learning vocabulary in foreign language.*

¹ Bu çalışma “Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Bağlam Temelli Sözcük Öğretim Yönteminin Uygulanması” adlı doktora tezinden üretilmiştir.

² Dr., Milli Eğitim Müdürlüğü, Aksaray, ns.kr@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-7639-9773

³ Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Ankara, mnurlu@gazi.edu.tr, ORCID: 0000-0003-3699-5794

Giriş

Yabancı dil öğretiminin temelinde kelime öğretimi bulunur. Kişi, hedef dilde yeni kelimeler öğrendikçe o dili tanımaya ve iletişim kurmaya başlar. Bunun için zamanla kelime hazinesinin zenginleşmesi gerekir. Bireyin etkin bir şekilde kullandığı veya etkin bir şekilde kullanmasa da bildiği kelimelerin tümü, onun kelime hazinesini oluşturur. Kelime hazinesi, bireyin öğrenme yaşantısı sonucunda bellekte depolanan birikimi ifade etmektedir (Güleryüz, 2002, s. 13). Kelime hazinesinin zenginleşmesi için de kişinin yabancı dilde bol bol dinleme ve okuma etkinlikleri yapması, sonrasında da bu öğrendiklerini yazılı ve sözlü biçimde uygulayabilmesi gerekir. Yabancılar Türkçe öğretiminde okuma becerisinin diğer becerilerin gelişiminde ve dolayısıyla dil öğretiminde oldukça önemli bir yeri vardır (Erdem, Gül, Şengül & Şimşek, 2015).

Söz varlığı iki türde olabilmektedir: Etken söz varlığı ve edilgen söz varlığı. Bireyin tanıdığı, anlamını bildiği ve iletişimde kullanabildiği, yani bilişsel süreçlerden geçirip zihninde yapılandırarak anlatma becerisine katabildiği sözcüklerin tümü etken söz varlığını oluşturur. Edilgen söz varlığı, bireyin tanımını ve anlamını bildiği ancak anlama becerisi bağlamında bilişsel süreçler işlettiği, kendisinin kullanmadığı sözcüklerden oluşmaktadır (Dilidüzgün, 2014). Yabancı dil öğrenen kişilerde edilgen söz varlığının genişliği anlama becerisinin gelişmesine katkı sağlar. Jalongo ve Sobolak (2010), edilgen söz varlığının etken söz varlığının yaklaşık dört katı olduğunu belirtmektedir. Edilgen söz varlığı anlamı bilinen ancak konuşma ya da yazma sırasında kullanılmayan söz varlığıdır. Kişi hedef dilde ne kadar çok sayıda kelime bilirse anlama becerisi de o kadar gelişir. Bu durum zamanla onun etken söz varlığına da yansır. Anlamlandırmada kullanılan sözcükler zamanla anlatmada da kullanılır. Böylelikle edilgen söz varlığı etken söz varlığı durumuna gelir.

Kelimelerin tam olarak öğrenilmesi için öğrencinin yeni öğrendiği kelimeyle yazılı ve sözlü biçimde karşılaştığında kelimeyi anlayabilmesi ve anlamını hemen hatırlayabilmesi gerekmektedir. Diğer bir deyişle öğrendiği kelimeleri etkin bir şekilde kullanabilecek durumda olmalıdır. Bunun yanı sıra öğrendiği kelimeyi bir cümle içinde doğru olarak kullanabilmesi, düzgün telâffuz etmesi ve diğer anlamlarının ne olduğunu da bilmesi önemlidir (Demirel, 2014, s. 115).

Türkçede bazı durumlarda bir kelimenin birden fazla anlamı bulunabilir. Örneğin: “Öğrenci kapıyı çaldı ve içeri girdi.”, “Hırsız, kasadaki bütün parayı çalmış.”, “Müzisyen kemanı harika çalıyor.” ve “Gömleğin rengi yeşile çalıyor.” cümlelerinin her birinde *çalmak* eylemi farklı anlamlarda kullanılmıştır. İlk cümlede içeri girmek için kapıyı eliyle tıklatarak izin istemek, ikinci cümlede bir şeyi gizlice almak, üçüncü cümlede bir müzik aletini kullanmak ve son cümlede de yeşile yakın bir renk olduğunu ifade etmek için kullanılmıştır. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen bir kişi bu örneklerde olduğu gibi bir kelimenin hangi anlamda kullanıldığını ancak bağlamdan yararlanarak öğrenebilir.

Wallace (1988, s. 9-13) kelime öğrenimi ve öğretiminin yapılmasına daha fazla ihtiyaç duyulduğu durumların şunlar olduğunu belirtmiştir:

1. Öğrenilen kelimeleri tekrar anımsayamama
2. İçinde bulunulan duruma veya resmî kullanıma uygun olmayan kelimeleri kullanma
3. Gereksinim duyulmayan farklı kelime dağarcığına sahip olma
4. Kelimeleri doğal olmayan biçimde kullanma
5. Kelimeleri anlamsız bir biçimde kullanma
6. Yanlış kelime kullanımı
7. Dil bilgisel kalıpların yanlış kullanımı, heceleme, sesletim ve vurgunun yanlış yapılması.

Yabancı dil öğretiminde kullanılan yöntem öğretimin kuramsal temellerini belirler. Bundan dolayı kullanılan yöntemlerin temel prensiplerini, sınırlarını, kullanım şekil ve özelliklerini iyi bilmek gerekmektedir (Memiş & Erdem, 2013). Yabancı dil öğretimi kapsamlı ve bütüncül bir çalışmayı gerektirir. Yalnız, çalışmalar bir ya da iki becerinin geliştirilmesi ön plâna alınarak değil bütün becerilerin birlikte ve birbirini destekler nitelikte geliştirilmesi hedeflenerek yürütülmelidir. Bunun yanı sıra yalnız dil bilgisi öğretiminin merkeze alındığı, iletişim boyutunun ötelendiği bir anlayışı benimsemek de hem doğru değil hem de modern çağın yabancı dil öğretim anlayışı ile de uyuşmamaktadır. Wilkins (1972, s. 111), “*Dil bilgisi olmadan çok az şeye ulaşılabilir ama kelimeler olmadan hiçbir şeye ulaşamaz.*” diyerek kelimelerin önemini vurgulamaktadır. Dil bilgisi öğretimi elbette gerekli ve önemlidir ancak bunun gerçekleşebilmesi için kelimelere ihtiyaç vardır. Amaç, yeni bir dil ve o dilin kurallarını öğretmekse kelimeler bu amaca ulaşmak için kullanılacak araçlardır. Kelime hazinesi zengin olan kişi hedef dilde öğrendiği yeni yapıları farklı durumlarda kullanma becerisine de sahip olur. Örneğin birleşik cümle kurmayı öğrenen bir yabancı, kelime dağarcığını kullanarak bu yapıya farklı pek çok örnek verebilir, yazılı ya da sözlü iletişimde kullanabilir. Bunun yanı sıra konuyla ilgili etkinlikleri daha çabuk kavrar ve cevaplandırır. Bu açıdan bakıldığında kelime öğretimi hem dil bilgisi konularının kavranması hem de dinleme, okuma, konuşma ve yazma becerilerinin gelişimi için önemlidir.

Yabancı kelimelerin anlamını öğrenmek için onların sözlükteki anlamlarıyla öğrenmek yerine cümle içindeki anlamlarıyla öğrenilmesi daha faydalı olacaktır (Karatay, 2004, s. 23). Çünkü bağlam, anlamı bir bütün içinde sunar. Bağlam, kelime anlamının soyutlanmış biçimde sunulmasını engeller. Kelime, kullanıldığı cümle içinde anlam kazanır. Daha önce de belirtildiği gibi Türkçede bazı kelimeler tek bir anlamla sınırlandırılmış değildir; kelime anlamı esnek, farklı durumları ifade etmek için de kullanılabilir. Örneğin Türkçede takılmak kelimesinin temel anlamı bir şeyin bir yere temas etmesi sonucu oradan ayrılamamaktır. “*Saçım küpeme takıldı*” cümlesinde bu anlam anlaşılabilir. “*Okuldan önce arkadaşlarla kantinde takıldık*”

cümlesinde ise oyalanmak, vakit geçirmek anlamı vardır. “*Banka müdürü güvenlik görevlisine takılıyor*” cümlesinde de kızdırmak ya da şaşırtmak amacıyla şaka yapmak anlamında kullanılmıştır. Görüldüğü gibi kelimenin anlamı cümle içinde kullanımından anlaşılmaktadır. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde de kelime hazinesinin zenginleşmesinde bağlamın önemi yadsınamaz.

Bağlam, bir dil birimini çevreleyen, ondan önce veya sonra gelen, birçok durumda söz konusu birimi etkileyen, onun anlamını, değerini belirleyen birim veya birimler bütünü, kontekst (TDK, 1998, s. 196). Yaman ve Akkaya (2012)’ya göre “Bağlam, dilsel bir ögenin -ki bu öge, kelime/kelime grubu, cümle, paragraf, hatta metin olabilir- kendisinden daha büyük bir anlam bütünlüğü içerisinde değerlendirilmesini sağlayan ve parça-bütün ilişkisi üzerine kurulan dilbilimsel veridir.” Bağlam temelli kelime öğretimi, bir kelimenin anlamının içinde geçtiği bağlamdan çıkarım yapılarak elde edildiği bir yöntemdir. Bağlam temelli sözcük öğretimi kullanılırken; sözcüklerin bağlam yoluyla anlaşılması ve öğretilmesi hedeflenmektedir (McCarten’den aktaran Duran & Bitir, 2017). Bu yöntemin uygulanabilmesi için kişiyi, bilinmeyen kelimenin anlamına ulaştırmak için metinde bağlam ipuçlarının varlığından söz etmek gerekir. Bir başka deyişle okunan metinde anlamı bilinen kelimelerden yola çıkarak cümle içerisinde ya da cümleler arasındaki anlam ilişkileri arasında bağ kurulur, kelimelerin dil bilimsel yapısı incelenir ve böylelikle yeni kelimenin anlamına ulaşılmaya çalışılır. Bu yöntemde kişi dışsal bir kaynaktan hazır bilgiye ulaşmadan kendi bilgi birikimini ve zihinsel süreçlerini devreye sokarak anlamı keşfeder. Kelimenin kendi dilindeki karşılığını sözlükten arayıp bulmak, anlık öğrenmeye sebep olur ve kısa süreli olur. Bağlamdan çıkarım ise anlamı hissettirir ve onun keşfedilmesini sağlar, böylelikle anlam bulunduğu bütün içerisinde kendiliğinden anlaşılır.

Bazı görüşlere göre öğrenciler kelime listelerini ezberleyerek günlük ortalama elli kelime öğrenebilirler. Bu uygulama faydalı olabilir ancak bu, kelime dağarcığının temel özelliklerinden birini ortadan kaldırmaktadır, yani kelimeler bağlamda ortaya çıkar. Eğer öğrencilere gerçekten kelimelerin anlamları ve nasıl kullanılacakları öğretilcekse onlara bunların, bağlam içerisinde diğer kelimelerle birlikte kullanılmasını da göstermek gerekmektedir. Sözcükler yalnız kendi başlarına var olmazlar, birbirlerine bağlı olarak ve diğer sözcüklerle birlikte bulunurlar. Öğrencilere bu bilincin kazandırılması gerekmektedir. Bu yüzden okuma ve dinleme, kelime dağarcığının kazanılmasında önemli bir rol oynamaktadır. Öğrenciler sözcükleri tek bir öge olarak öğrenmektense bağlamdan öğrendiklerinde onları hatırlama olasılığı daha fazladır (Harmer, 1992, s. 24).

Tanıma dayalı öğrenme öğrenilen kelimenin yalnız bir anlamını veren kısa tanımlamaları ezberlemeyi gerektirir (ya da ezberlemeyi teşvik eder) ve bundan dolayı kelime hazinesinin gelişimine ilişkin yüzeysel bir edinime neden olur. Çoğu öğrencinin kelime bilgisinin artması, öğrencilerin bu kelimeleri bir bağlam içerisinde görmesine bağlıdır (Nagy, 1995, s. 11).

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmanın amacı yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde bağlam temelli kelime öğretim yönteminin kelime kazanımına etkisinin olup olmadığını belirlemektir.

Araştırmanın Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kelime öğrenimine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Çalışma, kelime öğretimi sırasında öğrencilerin derse etkin katılımının sağlanması ve mevcut bilgilerinin kullanmayı gerektirmesi dolayısıyla yeni kelimelerin anlamının keşfedilmesinde etkili olması açısından önemlidir.

Yöntem

Araştırma Modeli

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılmıştır. Doküman analizi, araştırılması amaçlanan olgu ve olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. Dokümanlar, nitel araştırmalarda etkili bir şekilde kullanılması gereken önemli bilgi kaynaklarıdır. Bu tür araştırmalarda araştırmacı, ihtiyaç duyduğu veriyi gözlem veya görüşme yapmaya gerek kalmadan elde edebilir. Bu durumda doküman incelemesi araştırmacıya zaman ve para tasarrufu sağlayacaktır. Araştırmacı, dokümanlardan elde edeceği verileri araştırmada elde edilen diğer verileri desteklemek, çürütmek veya bulduğu sonuçlara alternatif açıklamalar getirmek amacıyla kullanabilir (Yıldırım & Şimşek, 2011, s. 187-197).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni Aksaray Üniversitesi Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi'nde 2017-2018 eğitim öğretim-öğretim yılında öğrenim gören yabancı öğrenciler oluşmaktadır. Örneklem ise yine aynı merkezde yabancı dil olarak Türkçe eğitimi alan B2 seviyesindeki yabancı öğrencilerdir. Araştırmanın örnekleme amaçsal örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemiyle oluşturulmuştur. Bu yöntem seçkisiz olmayan bir örnekleme yaklaşımıdır. Bu yöntemde çalışmanın amacına uygun olarak belli ölçütleri karşılayan veya belli özellikleri taşıyan bir ya da daha fazla özel durumlarda çalışılmak istendiğinde tercih edilir (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz & Demirel, 2013, s. 91).

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada, Gazi Üniversitesi TÖMER tarafından 2006 yılında yayımlanan “Yabancılar İçin Türkçe 2” CD’sindeki “Ay’a İlk Adım” başlıklı okuma metni kullanılmıştır. Metnin B2 seviyesine uygunluğunu belirlemek için Avrupa Diller İçin Ortak Öneriler Çerçevesi’nde bu seviye için belirtilen iletişimsel yeterlikler esas alınmıştır. Ayrıca araştırmada adı geçen okuma parçasının yanı sıra öğrencilerin bağlamdan yararlanarak bilinmeyen kelimelerin anlamları için tahmin cümlelerinin bulunduğu çalışma kâğıtları veri toplama aracı olarak kullanılmıştır.

Veri Toplama Süreci

Bağlam temelli sözcük öğretim yönteminin yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde kullanımına ilişkin olarak yapılan bu çalışmada katılımcılarla kelime hazinelerinin geliştirilmesi amacıyla adı geçen yöntemle ders işlenmiştir. Süreç dört haftaya yayılmış ve her hafta metnin ayrı bölümleri üzerinde çalışılmıştır. “Ay’a İlk Adım” başlıklı metinle katılımcılar tarafından anlamı bilinmeyen yirmi kelimenin bağlam temelli kelime öğretim yöntemiyle öğretilmesi hedeflenmiştir. Bu amaçla metinde yer alan bağlam ipuçlarından yararlanılmıştır. Araştırmacı kelimelerin anlamlarının tahmin yoluyla bulunması için buldukları cümledeki ipuçlarını katılımcılara göstermiştir. Bağlam ipuçlarının yetersiz olması durumunda da o cümleden önce ya da sonra bulunan cümlelerdeki ipuçlarından ya da hedef kelimeye ilişkin göndermelerden yararlanılmıştır. Ayrıca yine anlamın keşfi için katılımcılara çeşitli sorular sorulmuştur. Bu sorularla hem metnin kavranması hem de onların kelime dağarcıklarının yeterlilik düzeylerinin belirlenmesi hedeflenmiştir. Araştırmacının yaptığı yönlendirmeler ve gösterdiği bağlam ipuçlarından hareketle katılımcılar hedef kelimenin anlamına ilişkin tahminlerini çalışma kâğıtlarına yazmışlardır. Araştırma sonunda bu tahmin cümleleri üzerinde doküman analizi yapılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırma sırasında elde edilen verilerin incelenmesi için içerik analizi yapılmıştır. İçerik analizi ile metin ve metinlerden oluşan bir kümede yer alan belli kelimelerin veya kavramların varlığı, anlamları ve ilişkileri belirlenir. Araştırmacılar bu yolla metinlerdeki mesaja ilişkin çıkarımlarda bulunurlar (Büyüköztürk ve diğ., 2013, s. 240). Katılımcıların bağlamdan hareketle sözcük anlamına ulaşip ulaşmadıkları ya da ne kadarına ulaşabildikleri bilgisine ise çalışma kâğıtlarının araştırmacı tarafından içerik analiziyle incelenmesiyle ulaşılmıştır.

Bulgular ve Yorumlar

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kelime hazinesinin gelişimi için bağlam temelli kelime öğretim yönteminin uygulandığı araştırmanın bu bölümünde elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Katılımcıların anlam tahminleri üzerinde tematik kodlama tekniği ile inceleme yapılmıştır.

“Çığır açmak” Kelime Grubuna İlişkin Bulgular

Bağlam temelli kelime öğretim yöntemi ile kelime öğretimi yapılan çalışmada öğretilmesi hedeflenen ilk sözcük grubu “çığır açmak” eylemidir. Parçada “İnsanlık tarihinde çığır açan gelişmelerden biri de uzay çalışmalarıdır.” cümlesinde geçmektedir. Burada “gelişme”, olumlu yönde değişimi anlatmak için kullanılır. Cümlede “çığır açan”, gelişme kelimesini niteleyen sıfat fiil görevindedir. İnsanlık tarihinde bugüne kadar pek çok gelişme gerçekleşmiş ve bunlardan biri uzay çalışmalarıdır. Katılımcılara bu alandaki gelişmelerin nasıl olabileceği sorulmuştur. Tablo 1’de katılımcıların “çığır açmak” deyiminin anlamı ile ilgili yaptıkları tahminler yer almaktadır. Çığır açmak, bir alanda yeni bir yol, yöntem başlatmak anlamındadır. Katılımcılar da bu yönde

tahminlerde buldukları için doğru anlama ulaştıkları görülmektedir. Metin ipuçlarından hareketle katılımcıların yaptıkları anlam tahminleri şunlardır:

Tablo 1

Çığır Açmak Deyiminin Anlam Tahminleri

Görüş Temaları	Görüş Sayısı	Katılımcı Görüşleri
Çok önemli ve yeni olması	7	Çok önemli, en önemli, büyük, yeni (K3) İnsanlık için en büyük, önemli, yepyeni uzay çalışmalarıdır (K6) İnsanlar için çok önemli yeni gelişmedir (K9) Önemli, büyük (K13) Çok önemli ve yeni bir gelişme (K14) Yepyeni/en başlayan (K15) Yepyeni, yol açan (K16)
İlk kez olması	1	İnsanlık tarihinde bir ilk (K1)
Yeni bir yol açmak	2	Bir şeye yol açmak (K5) Yepyeni, yol açan (K15)
Çok önemli, yeni ve ilk kez olması	6	Büyük, çok önemli, yepyeni, önce işlenmemiş (K2) Çok büyük ve önemli, yepyeni, önceden yapılmamış (K4) Çok büyük ve önemli, önceden yapılmamış (K7) İnsanlar için çok önemli, önceden yapılmadık gelişmedir (K8) İnsanın önceden yapılmadık, yepyeni yapılan gelişmelerden biridir (K10) Çok önemli, en önemli, yepyeni, önceden yapılmamış (K11)

“Füze” Kelimesine İlişkin Bulgular

“Füze”, araştırma yapmak için Dünya’da uzaya gönderilen uzay aracıdır. Kelime, metinde “12 Nisan 1961 tarihinde Sovyetler Birliği, içinde insan bulunan bir füzeyi uzaya fırlattı.” cümlesinde bulunmaktadır. “Füze” isim türünde bir kelimedir. Katılımcılara füzenin özelliği sorulmuş ve onlarda içinde insan olduğundan ve uzaya gönderildiğinden bahsetmişlerdir. Daha sonraki cümlede “Bu uzay gemisini kullanan kişi Rus kozmonot Yuri Gagarin’dir.” cümlesi bulunmaktadır. Burada “bu uzay gemisi” ile “füze”ye gönderme yapılmaktadır. Ardından gelen cümlede de “füze” için tanımlayıcı nitelikte ipuçları yer almaktadır. Tablo 2 incelendiğinde bağlam temelli kelime öğretim yöntemi ile ders işlenen katılımcıların bağlamdan yararlanarak “füze”nin anlamını keşfettikleri görülmektedir. Metinde yer alan bağlam ipuçları anlamın bulunması için yeterli olmuştur. Katılımcıların, araştırmacının yaptığı yönlendirmeler ve bağlam ipuçlarından yararlanarak yaptıkları anlam tahminleri şunlardır:

Tablo 2

Füze Kelimesinin Anlam Tahminleri

Görüş Temaları	Görüş Sayısı	Katılımcı Görüşleri
Uzaya gitmek için hızlı bir araç	9	Uzaya gitmek için bir araç (K1) Uzaya gönderen bir araç, uzay için en hızlı araç (K2) Uzaya gönderilen araç, hızlı, insanla giden araç (K3) Uzaya gitmek için bir araç, o araçta kozmonotlar bulunur (K5) Uzay gemisi için en hızlı araç (K6) Uzaya hızlı gitmek için ilk araç (K8) Uzaya gitmek için hızlı bir araç (K9) Uzaya gitmek için en hızlı üç katlı araçtır (K10) Bir araç çok hızlı uzaya gitmek için (K13)
Hızlı bir araç	3	Çok hızlı araç (K4) Hızlı gitmek için en hızlı araç (K7) Hızla gönderilen araç (K11)

“Yörünge” Kelimesine İlişkin Bulgular

Bağlamdan yararlanarak anlamı bulunmaya çalışılan diğer bir kelime “yörünge”dir ve parçada, “Vostok I adlı uzay gemisi ile Gagarin, yörüngede 108 dakika döndü.” cümlesinde yer almaktadır. Katılımcılara uzay gemisinin nerede dönmüş olabileceği sorulmuş ve onlar da Dünya ve Ay cevaplarını vermişlerdir. Onlara bu gezegenlerin hareketler sırasında bir çekim gücü oluşturarak ona yaklaşan uzay aracını kendisine çektiklerinden bahsedilmiştir ve tahtaya resim çizilerek de gösterilmiştir. Yörünge, bir gök cisminin güçlü bir gezegenin etkisi altına girmesi sonucu bu gezegen etrafında dönerek takip ettiği yol demektir. Görüldüğü gibi tanımda yol ve dönme anlamları vardır. Tablo 3’e bakıldığında katılımcıların (K6 ve K2 hariç) kelimenin anlamına yakın doğru tahminlerde buldukları görülmektedir. Katılımcıların anlama ilişkin yaptıkları tahminler şunlardır:

Tablo 3

Yörünge Kelimesinin Anlam Tahminleri

Görüş Temaları	Görüş Sayısı	Katılımcı Görüşleri
Yol	7	Bir noktanın izlediği yol, nokta (K3) Yürüyen bir noktanın çizdiği ya da izlediği yol (K4) Yürüyen bir noktanın çizdiği ya da izlediği yol (K7) Yürülen yol, geçilen yol (K8) Bir noktayı izlediği yol nokta (K11) Bir yol o füzeyi kullandı (K13) Dünyanın dışındaki yol (K14) Dünya etrafı (K1)
Dönme yeri	6	Füze aracı gidip etrafından dönen yeri (K5) Dünyanın dışında gezmek (K9) Dünyanın dışına gidiyor, belli bir yoldan dönüyor en önemli, en temel purablem (K10)

Aynı yer dönmek/başladığın yer dönmek Dünyanın
döndürmek (K15)
Dairesel bir şekilde hareket etmek (K16)

“Endişe” Kelimesine İlişkin Bulgular

Araştırmacı, “endişe” kelimesinin içinde bulunduğu cümleden yola çıkarak bağlam ipuçlarını göstermiş ve anlamın bulunması için sorular sormuştur. Metinde “Endişeler: Uzay çalışmalarında insanlı uçuşun temel problemi, insan bedeninin ve sınırlarının böyle bir uçuşa dayanamayacağı endişesiydi.” cümlesi üzerinde durulmuştur. “Endişe” isim türünde bir sözcüktür ve çoğul eki alarak cümlenin başında kullanılmıştır, cümlenin sonunda da ek fiil olarak yüklem görevinde tekrar kullanılmıştır. “Problem” kelimesi ipucudur. Endişe, tasa veya kaygı anlamına gelmektedir. Rahatsızlık, sorun ve sıkıntının kelimelerinin anlamları endişe kelimesinin anlamı ile aynı doğrultudadır. Tablo 4’te katılımcıların bağlam temelli kelime öğretim yönteminden yararlanarak kelime anlamını keşfettikleri görülmektedir. Buna göre katılımcıların yaptıkları anlam tahminleri şunlardır:

Tablo 4

Endişe Kelimesinin Anlam Tahminleri

Görüş Temaları	Görüş Sayısı	Katılımcı Görüşleri
Rahatsızlık	6	Rahatsızlık, meram (K1) Önem problem, rahatsızlık (K3) Rahatsızlık (K6) Önemli problem, rahatsızlık (K7) Sıkıntı, rahatsızlık (K10) Rahatsızlık, sıkıntı (K11) Önem problem, rahatsızlık (K3)
Sorun, problem	5	Ana problem, temel problem, kök (K4) Sıkıntı veya sorun (K5) Önemli problem, rahatsızlık (K7) Bir şeyin yapılması için en önemli problem (K8) Sıkıntılar, merak etmek (K2)
Sıkıntı	6	Sıkıntı veya sorun (K5) Sıkıntı (K9) Sıkıntı, rahatsızlık (K10) Rahatsızlık, sıkıntı (K11) Sıkıntı, korkunç bir şey (K16)

“Temel” Kelimesine İlişkin Bulgular

Bağlam temelli kelime öğretim yöntemiyle anlamın keşfedilmesi beklenen diğer bir kelime “temel”dir ve kelime “Uzay çalışmalarında insanlı uçuşun temel problemi, insanın bedeninin ve sınırlarının böyle bir uçuşa dayanamayacağı endişesiydi.” cümlesinde geçmektedir. Temel kelimesi problemi niteleyen bir sıfat görevindedir. İnsan bedeninin ve sınırlarının böyle bir uçuşa dayanamayacak olmasının nasıl bir problem olacağı sorulmuştur. “Temel” kelimesi en önemli,

asıl, esas anlamlarına gelmektedir. Tablo 5’te katılımcıların “başlıca” ve “en önemli” tahminlerinde anlamı keşfettikleri görülmektedir. “Problem” temasında ise “en önemli” ve “ana” tanımlarını kullandıkları için doğru tanımlar yaptıkları görülmektedir. K2 ve K16 tahmin cümlelerinde “esas” tanımlarına yer verdikleri için kelimenin tam olarak anlamını bulmuşlardır. Katılımcıların yaptıkları tahminler ise şunlardır:

Tablo 5

Temel Kelimesinin Anlam Tahminleri

Görüş Temaları	Görüş Sayısı	Katılımcı Görüşleri
Başlıca	3	Başlıca, kök (K1) Ana, başlıca, en önemli (K6) En önemli, en başlıca (K15) Kökü, ana problem (K3) En önemli problem (K4) En önemli problem yani (K5) Ana problem, kök (K7)
Problem	9	Önemli problem (K8) En önemli problem (K9) Çok zor problemleri meselâ (K10) Önemli problem, ana problem, kök problem (K11) Ana problem, en önemli problem (K13) En önemli, esas (K2) En önemli problem (K4) En önemli problem yani (K5) Ana, başlıca, en önemli (K6)
En önemli	11	Önemli problem (K8) En önemli problem (K9) Önemli problem, ana problem, kök problem (K11) Ana problem, en önemli problem (K13) En önemli şeydir (K14) En önemli, en başlıca (K15) Ana, ilk, esas, en önemli (K16)

“Sinir” Kelimesine İlişkin Bulgular

Katılımcıların bağlamdan yararlanarak anlamını bulmaları gereken kelimelerden biri sinirdir. Burada katılımcılar sinirin insan vücudunda kaslarla ve damarlarla ilgili bir şey olduğu hakkında tahmin etmişlerdir. Kelime, “Uzay çalışmalarında insanlı uçuşun temel problemi, insanın bedeninin ve sinirlerinin böyle bir uçuşa dayanamayacağı endişesiydi.” cümlesinde geçmektedir. Cümledeki “beden” kelimesi bir ipucudur. Sinir, duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı tellerdir. Dolayısıyla on iki katılımcının doğru anlama bağlam ipuçları yoluyla ulaştıkları görülmektedir. Tablo 6’da on bir katılımcının insan vücudu görüşü doğrultusunda tanım yaptıkları görülmektedir. Katılımcılar tahminlerinde siniri insan vücudundaki kas ve damarlarla ilişkilendirmişlerdir. Katılımcıların tahmin cümleleri şunlardır:

Tablo 6

Sinir Kelimesinin Anlam Tahminleri

Görüş Teması	Görüş Sayısı	Katılımcı Görüşleri
İnsan vücudu	11	İnsan vücudunda çok küçük damar ve kas sistemi (K1) Vücudumuzda olan bir şeyi mesele sinirlenince sinirler ölüyor (K2) İnsan bedeninde olan bir şey /(K3) Rahatsızlık, vücudumuzdaki damarlar (K4) Vücudumuzdaki damarlar, beynimizde kan aylanması(K6) İnsan vücudundaki kaslarla bağlı bir şey (K9) İnsan vücudundaki en önemli bir şeydir (K10) Vücut içindeki ip gibi (13) Cesedimizi hareket ettirir (14) Damar, bir şey olunca gönderen şeyler beyin ile (K15) İnsan vücudundaki kaslara bağlı bir şey, hisleri (hisleri) eden şeyler (K16)

“Çetrefil” Kelimesine İlişkin Bulgular

“Çetrefil” kelimesi güç, zor anlamındadır. Kelime, “Uzay gemisi içinde yemek, yıkanmak ve tuvalete gitmek gibi insanın temel ihtiyaçları nasıl karşılanacaktı? Bu durum çok çetrefilli bir işti.” cümlesinde geçmektedir. Metinde bahsedilen durumlar uzay araştırmalarında çözülmesi gereken sorunlardan bahsedilmektedir ve bu pek de kolay görünmemektedir. İşte bu sorunların çözümü, “bu çok çetrefilli bir işti” şeklinde bahsedilmiştir. Tablo 7’de görüldüğü gibi katılımcıların tamamı metinde kullanıldığı cümledeki ipuçlarından yararlanarak kelimenin anlamı hakkında doğru tahminlerde bulunmuşlardır. Dolayısıyla katılımcıların kelimenin anlamına ulaşmak için bağlamı kullanabildikleri görülmüştür. Katılımcıların “çetrefil” kelimesinin anlamıyla ilgili olarak yaptıkları tahminler şunlardır:

Tablo 7

Çetrefil Kelimesinin Anlam Tahminleri

Görüş Teması	Görüş Sayısı	Katılımcı Görüşleri
Zor	14	Zor, imkânsız (K1) Zor, imkânsız (K2) Çok zor, güç, sıkıntılar (K3) Zor, imkânsız, güç, sıkıntılı (K4) Zor bir şey (K5) Sıkıntılı, zor, güç (K6) Güç (K7) Zor şeyler (K8) Sıkıntılı, zor (K9) Çok zor şeyler (K10) Zor, güç, sıkıntılar (K11) Zor, sıkıntılı (K13) Zor (K15) Zor, güç, imkânsız (K16)

“Rekabet” Kelimesine İlişkin Bulgular

Kelime metinde “Uzayda Rekabet: Gagarin’in uzaya çıkmasından sonra Amerikalılar da 5 Mayıs 1961’de uzaya Alan Shepard’ı gönderdiler.” cümlesinde bulunmaktadır. Daha önceki derslerde Gagarin’in uzaya çıkan ilk insan olduğu ve onun da Rus kozmonot olduğu belirtilmişti. Buradaki ipucu da bağlacıdır. Çünkü önce Ruslar uzaya insan gönderiyor sonra da Amerikalılar gönderiyor. Bu durumda iki ülke arasında nasıl bir ilişki olduğu sorulmuştur. “Rekabet” kelimesi çekişme, yarış anlamındadır. Katılımcıların tablo 8’deki cümlelerine bakıldığında kelimenin anlamını keşfettikleri görülmektedir. Ancak K3, yarış veya rakip kelimelerini kullanmadan aynı işi yapan kişilerdeki sonuca vurgu yaparak yarış/yarışma anlamlarına yakın bir ifade kullanmıştır. Katılımcılar burada bağlamdan yola çıkarak “rekabet” sözcüğünün anlamıyla ilgili olarak şu tahminleri yapmışlardır:

Tablo 8

Rekabet Kelimesinin Anlam Tahminleri

Görüş Teması	Görüş Sayısı	Katılımcı Görüşleri
Yarış, yarışma(k), rakip	16	Yarışmak, rakip (K1) İki kişi arasında yarışma (K2) Aynı işi yapan, sonuç (K3) Yarışma, birbirine rakip (K4) Yarışmada onlar rekabet ediyorlar (K5) Kendi aralarında yarış, birbirlerine rakip olmak (K6) Yarışma, aynı işi yapanlar, rakip (K7) Karşılıklı yarış (K8) Birbirine rakip olmak, yarış (K9) Birbiri ile yarışmak (K10) Yarışma, rakip (K11) Çekişme, yarışma, aynı işi yapan (K12) Yarış. Aynı iş farklı zaman (K13) Yarış (K14) Yarış (K15) Müsabaka, karşılaşma, yarış (K16)

“Komuta” Kelimesine İlişkin Bulgular

Komuta kelimesinin anlam tahmini için söz konusu kelimenin içinde bulunduğu cümle yetersiz olduğundan önceki ve sonraki cümlelerle birlikte ele alınmıştır. Bunlar, “İnsan Ay’da: Pek çok insana imkânsız gibi görünen Ay’a ilk ayak basış, 20 Temmuz 1969’da gerçekleşti. Cape Kennedy Uzay Merkezi’nde 16 Temmuz 1969’da Saturn V adını taşıyan uzay gemisi, Apollo XI adlı komuta modülü ile Kartal adlı bir ay modülü taşımaktaydı. Uçuş programına göre uzay aracı Ay’ın çevresinde dönmeye başlayacak, daha sonra Kartal belirlenmiş noktaya inmek üzere ana gövdeden ayrılacaktı.” cümleleridir. Komuta modülü uzay aracında kalacak olan modüldür ve merkez modül olarak düşünülebilir. Komuta, isimdir ve onun fiil biçimi de komuta etmektir. Tablo 9’daki tahmin cümlelerine bakıldığında tahminleri emir, emir veren ve emir verilen

başlıklarına göre kümelemek mümkündür. Komuta, belli işleri yönetme anlamındadır. Katılımcıların yönetmeyi emir anlamında yorumladıkları görülmektedir. Dolayısıyla onların doğru anlama ulaştıkları görülmektedir. Katılımcıların metin ipuçlarından ve yapılan yönlendirmelerden sonra yazdıkları cümleler şunlardır:

Tablo 9

Komuta Kelimesinin Anlam Tahminleri

Görüş Temaları	Görüş Sayısı	Katılımcı Görüşleri
Emir	3	Emir (K1) Emir, kumanda (K2) Emir (K5) Asker komutanı, patron, müdür (K3) Emir veren komutan (K4) Emir veren kişi, müdür, patron (K6) Askerlik terimi, emir veren modül (K7)
Emir veren	11	Emir veren kişi (K9) Emir veren (K11) Emir veren (K12) Amir (K13) Emir veren şey (K14) Amir (K15) Emir veren, esasi yer (K16)
Emir verilen	2	Emir verilen şey (K2) Komuta modeli emir verilen (K10)

“Gövde” Kelimesine İlişkin Bulgular

“Gövde” kelimesinin anlamının tahmini için içinde geçen cümleden önceki cümleleri de incelemek gerekmektedir. Çünkü tek başına o cümle anlamın keşfinde yetersiz kalmakta, yeterli ipuçlarını barındırmamaktadır. Buna göre araştırmada “İnsan Ay’da: Pek çok insana imkânsız gibi görünen Ay’a ilk ayak basış, 20 Temmuz 1969’da gerçekleşti. Cape Kennedy Uzay Merkezi’nde 16 Temmuz 1969’da Saturn V adını taşıyan uzay gemisi, Apollo XI adlı bir komuta modülü ile Kartal adlı bir Ay modülü taşımaktaydı. Uçuş programına göre, uzay aracı Ay’ın çevresinde dönmeye başlayacak, daha sonra Kartal belirlenmiş noktaya inmek üzere ana gövdeden ayrılacaktı.” cümleleri üzerinde durulmuştur. Tablo 10’daki tahmin cümlelerine bakıldığında “gövde”nin daha çok merkez olarak algılandığı görülmektedir. “Gövde”nin metindeki anlamı bir şeyin asıl bölümüdür. Tanımlarında yalnız K7 asıl bölüm anlamına yer vermiştir. Tabloda tahminlerine yer verilen altı katılımcının merkezi asıl bölüm olarak düşündüğü anlaşılmaktadır. Bu anlamda bu katılımcıların doğru anlama ulaştıklarını söylemek mümkündür. Diğer katılımcılar ise doğru anlama ulaşamamışlardır. Katılımcıların buradan yola çıkarak yaptıkları anlam tahminleri şunlardır:

Tablo 10

Gövde Kelimesinin Anlam Tahminleri

Görüş Teması	Görüş Sayısı	Katılımcı Görüşleri
Merkez/Merkez nokta	6	Kök, merkez nokta, baş, asıl bölüm (K7) Kök, baş, dip, merkez nokta (K10) Beden, kök, baş, merkez nokta (K12) Merkez (K14) Büyük araç, merkez nokta, uzay gemisi (K15) Kök, merkez noktası (K16)

“Yüzey” Kelimesine İlişkin Bulgular

Bağlam temelli kelime öğretim yöntemiyle çalışma yapılan araştırmada öğretilmesi hedeflenen kelimelerden biri “yüzey”dir. Kelime, “Uzay gemisi Ay’ın yörüngesine girdikten sonra modül ayrılarak 20 Temmuz 1969 Pazar günü Ay’ın yüzeyine indi. Modülden ilk önce Neil Armstrong, sonra da Edwin Aldrin ayrılarak Ay’ın yüzeyine ayak bastılar.” cümlesinde bulunmaktadır. Burada “inmek” ve “ayak basmak” ipucu kelimelerdir. Metinde Ay’a ilk gidiş anlatılmaktadır, astronotlar uzay mekiğinden inip Ay’a ayak basmışlardır. Araştırmacı tarafından bu eylem beden diliyle canlandırılarak gösterilmiştir. Yüzey, bir şeyin dışı, yaygın bölümü anlamındadır. Tablo 11 incelendiğinde katılımcıların tamamının da üst ve üzeri cevaplarını verdikleri görülmektedir. Bir şeyin üstü/üzeri onun dışı, yaygın olan görünür bölümdür. Bu nedenle katılımcıların tamamı bağlamdan yararlanarak kelimenin anlamına ulaşmışlardır. Katılımcılar bağlamdan hareketle şu tahminleri yapmışlardır:

Tablo 11

Yüzey Kelimesinin Anlam Tahminleri

Görüş Teması	Görüş Sayısı	Katılımcı Görüşleri
Üst, üzeri	16	Üst, üzeri (K1) Üstüne, üzerine (K2) Üstüne, üzerine (K3) Üstüne, tepesine (K4) Üzerine, üstüne (K5) Üstüne inmek, üzerine (K6) Üstüne (K7) Üzerine, üstü (K8) Üstüne, üzerine (K9) Üstüne indi/üzerine indi (K10) Üstüne, üzerine (K11) Üstüne, üzerine (K12) Üstüne, üst, üzerine (K13) Üstüne (K14) Üstüne (K15) Üzere (K16)

“Naklen” Kelimesine İlişkin Bulgular

“Naklen” kelimesi metinde “Modülden ilk önce Neil Armstrong sonra da Edwin Aldrin ayrılarak Ay’ın yüzeyine ayak bastılar. Bu olay dünya televizyonlarınca naklen yayınlandı.” cümlesinde geçmektedir. Görüldüğü gibi bağlam ipuçları için bu cümleden önce yer alan cümleye de ihtiyaç duyulmuştur. Katılımcılara yayınlamaktan ne anladıkları sorulmuş ve kendileri de bir olayın halkın izlemesi için televizyonlarda verilmesi olarak tanımlamışlardır. “Naklen” kelimesi, cümlede yüklem olarak kullanılan “yayımlandı” kelimesinden önce gelmekte ve zarf tümleci olarak kullanılmaktadır. Tablo 12’de katılımcıların tamamı kelimeyi “hemen” ve “canlı” olarak tahmin etmişlerdir. Naklen, bazı olay ve gösterilerin, gerçekleşme sırasında radyo veya televizyonda yerinden gösterilmesi, anlatılması demektir. Naklen yayın, canlı yayın anlamına gelmektedir. Buna göre katılımcılar bağlam temelli kelime öğretim yöntemine göre yeni kelimenin anlamını doğru tahmin etmişlerdir. Buna göre katılımcıların yaptıkları tahminler şunlardır:

Tablo 12

Naklen Kelimesinin Anlam Tahminleri

Görüş Teması	Görüş Sayısı	Katılımcı Görüşleri
Hemen, canlı	15	Direk, hemen, canlı (K1)
		Canlı, hemen (K2)
		Canlı yayın, hemen, direk (K3)
		Direk, hemen, canlı yayın, haber (K4)
		Hemen, direk, canlı yayın (K5)
		Hemen, canlı yayın, son dakika haber, önemli (K6)
		Hemen, canlı yayın (K7)
		Hemen, direk, canlı yayın (K8)
		Hemen, canlı yayın (K9)
		Hemen yayınlanır, canlı yayın (K10)
		Hemen, direk, canlı yayın (K11)
		Hemen, direk, canlı yayın (K12)
		Hemen, canlı (K13)
		Canlı (K15)
		Direk, hemen (K16)

“Serüven” Kelimesine İlişkin Bulgular

Bağlamdan yararlanarak anlamı bulunması hedeflenen kelimelerden biri serüvendir. Kelime, “Ay’a gidiş, insanlık tarihinin en önemli serüveni oldu.” cümlesinde geçmektedir. Katılımcılar insanlık tarihinin insanın var oluşundan yaşanan zamana kadar geçen süre olduğunu belirtmişler, Ay’a gidişin de bu süreçte yaşanan en önemli bilimsel gelişmelerdendir ve bu nedenle televizyonlarda naklen yayınlanmıştır. “Önemli” kelimesi cümlede anlamın bulunması bir ipucudur. Serüven, yaşanan heyecanlı olay, macera demektir. Metinde Ay’a gidişin insanlık için önemli bir serüven olduğundan bahsedilmiştir. Tablo 13’te katılımcıların tahminlerine bakıldığında bağlam ipuçlarından yararlanarak anlama ulaştıkları görülmektedir. Doğru tahmin

edenlerin hepsi serüvenin eş anlamlısı olan maceraya yer vermişlerdir. Yalnız iki katılımcı doğru tahmin edememiştir. Buna göre katılımcılar şu tahminleri yapmışlardır:

Tablo 13

Serüven Kelimesinin Anlam Tahminleri

Görüş Teması	Görüş Sayısı	Katılımcı Görüşleri
Olay, macera	14	Olay, macera (K1) En önemli olaylardan biri, macera (K2) Macerası (K3) Olay, macera (K4) Macerası (K5) H İlk adım, macera (K6) Macerası (K7) Olay, ilk yapılan şey (K8) Maceralı gün (K9) H En önemli olaylardan biri, macera (K10) Olay, macera, ilginç (K11) Olay, önemli, macera (K12) Olay, hadise (K13) Macerası (K16)

“Kenetlenmek” Kelimesine İlişkin Bulgular

Araştırmada “kenetlenmek” eyleminin geçtiği cümle şudur: “Astronotlar Ay’da yaklaşık iki saat kaldılar. Bu süre içinde incelenmek üzere Ay’dan taş ve toprak örnekleri aldılar. Daha sonra Ay’dan ayrıldılar ve tekrar yörüngede ana gövde ile kenetlendiler.”. Kelimenin tahmini için “Uçuş programına göre, uzay aracı, Ay’ın çevresinde dönmeye başlayacak, daha sonra Kartal belirlenmiş noktaya inmek üzere ana gövdeden ayrılacaktı.” cümlesinden de yararlanılmıştır. Modülün ana gövdeden ayrıldığı ve sonra tekrar kenetlendiği anlatılmıştır. Araştırmacı bu sırada ellerini ayırıp tekrar kenetleyerek beden dilinden de faydalanmıştır. Kenetlenmek, birbiri ile uyumlu iki parçanın birleşmesi anlamındadır. Tablo 14’te katılımcıların tamamı bu anlamı yazmışlardır. Bazıları isim biçimini, bazıları mastar ekini getirilmeden çekimli hallerini yazsalar da anlam olarak aynı noktada birleşmişler ve doğru anlama ulaşmışlardır. Katılımcıların bağlam ipuçları ve araştırmacı desteği ile yaptıkları tahminler şunlardır:

Tablo 14

Kenetlenmek Kelimesinin Anlam Tahminleri

Görüş Teması	Görüş Sayısı	Katılımcı Görüşleri
Birleşmek	15	Birleşmek (K1) Birleşti (K2) Birleşmek (K3) Birleşmek (K4) Birleştireler (K5) Birleştireler (K6) Birleşme (K7)

Birleştiler (K8)
 Birleşmek (K9)
 Birleştiler (K10)
 Birleştiler (K11)
 Birleştiler (K12)
 Biliştirdiler (K13)
 Birleştiler (K14)
 Birleşti (K15)

“Uzay Mekiği” Kelimesine İlişkin Bulgular

“Uzay mekiği” kelimesi metinde “Kenetlenme işi gerçekleşince, astronotlar Dünya’ya dönmek üzere uzay mekiğini hareket ettirdiler. Mekik, 25 Temmuz 1969’da Dünya’ya indi.” cümlesinde geçmektedir. Kelimenin anlamını bulmak için daha önce geçen “Cape Kennedy Uzay Merkezi’nde 16 Temmuz 1969’da Saturn V adını taşıyan uzay gemisi, Apollo XI adlı bir komuta modülü ile Kartal adlı bir Ay modülü taşımaktaydı... Uzay gemisi, Ay’ın yörüngesine girdikten sonra modül ayrılarak 20 Temmuz 1969 Pazar günü Ay’ın yüzeyine indi.” cümlesine de ihtiyaç duyulmaktadır. Çünkü bu cümlelerde uzay mekiği (uzay gemisi) hakkında onun modülleri taşımasıyla ilgili bilgiler yer almaktadır. Tablo 15’te katılımcıların tahminleri incelendiğinde hepsinin “uzay mekiği”ni “uzay gemisi” olarak tanımladıkları görülmüştür. Bunun sebebi ise metinde daha önceki cümlelerde “uzay mekiği” yerine “uzay gemisi”nin kullanılmış olmasıdır. Uzay mekiği, yeryüzü ile uzayda bulunan bir araç arasında gidip gelmeyi sağlayan uzay aracıdır. Tahminlere bakıldığında katılımcıların bağlamdan yararlanarak kelime anlamını keşfettikleri görülmektedir. Araştırmacının gösterdiği bağlam ipuçlarından yararlanarak katılımcılar şu tahminleri yapmışlardır:

Tablo 15

Uzay Mekiği Kelimesinin Anlam Tahminleri

Görüş Temaları	Görüş Sayısı	Katılımcı Görüşleri
Uzay gemisi	13	Uzay gemisi, uzaya giden bir araç (K2)
		Uzay gemisi, gövde (K3)
		Uzay gemisi, araç (K4)
		Uzay gemisi ya da araç (K5)
		Uzay gemisi, Dünya’dan Ay’a giden araç (K6)
		Uzay gemisi, uzaya giden bir araç (K7)
		Uzay gemisi (K9)
		Uzaya giden bir araç, uzay gemisi (K10)
		Uzay gemisi, Dünya’ya giden araç (K11)
		Uzay gemisi, araç (K12)
		Uzay, Dünya’da giden araç, uzay gemisi (K13)
		Uzay gemisi (K15)
		Uzaya giden araç, uzay gemisi (K16)
Uzay’a giden araç	7	Uzay gemisi, uzaya giden bir araç (K2)
		Uzay gemisi, Dünya’dan Ay’a giden araç (K6)
		Uzay gemisi, uzaya giden bir araç (K7)
		Uzaya giden bir araç, uzay gemisi (K10)

Araç	3	Uzay gemisi, Dünya'ya giden araç (K11) Uzay, Dünya'da giden araç, uzay gemisi (K13) Uzaya giden araç, uzay gemisi (K16) Uzay gemisi, araç (K4) Uzay gemisi ya da araç (K5) Uzay gemisi, araç (K12)
------	---	---

“Proje” Kelimesine İlişkin Bulgular

“Proje” kelimesi metinde “Uzay çalışmaları ile ilgili geliştirilen büyük projelerde, yönetim, denetim ve yönlendirme, başarıya ulaşmada belirleyici rol oynamaktadır.” cümlesinde geçmektedir. Daha önce bağlam çalışmalarında olduğu gibi kelimenin türünün isim olduğu katılımcılar tarafından belirtilmiş ve bir sıfat tamlamasında (büyük projeler) isim olduğu vurgulanmıştır. “Geliştirilen” kelimesinin ipucu olduğu söylendikten sonra katılımcıların anlam için tahmin cümlelerini yazmaları istenmiştir. Tablo 16’ya bakıldığında doğru tahmin eden katılımcıların tamamının plân olarak düşündükleri görülmüştür. Proje, gerçekleştirilmek üzere yapılan tasarıdır. Plânın da bir şeyin gerçekleştirilmesinden önce yapılan hazırlık olduğu düşünülürse katılımcıların bu kelimeye ilişkin doğru anlama ulaştıkları görülmektedir. Katılımcıların tahmin cümleleri şunlardır:

Tablo 16

Proje Kelimesinin Anlam Tahminleri

Görüş Teması	Görüş Sayısı	Katılımcı Görüşleri
Plân	7	Plân, önceden hazırlanan bir şey (K1) Bir şey gerçekleşmeden önce yapılan plân (K3) Plân, yapmadan önceki şekil, gösteri (K4) Bir şey yapıldığı için önceki planı (K6) Plan, büyük iş (K13) Bir şey gerçekleşmeden önce plan (K15) Planlanan şey, gerçekleştirilmeden önce (iş) (K16)

“Rol oynamak” Kelimesine İlişkin Bulgular

Kelime metinde “Uzay çalışmaları ile ilgili geliştirilen büyük projelerde, yönetim, denetim ve yönlendirme, başarıya ulaşmada belirleyici rol oynamaktadır.” cümlesinde geçmektedir. Cümledeki yüklemi görevindedir ve şimdiki zaman (-makta) ekiyle çekimlenmiş, -dır ek fiilini alarak birleşik zamanlı eylem göreviyle kullanılmıştır. “Belirleyici” kelimesi hedef sözcüğü zarf türündedir ipucu niteliğindedir. Rol oynamak, bir işte önemli etkisi olmak anlamındadır. Katılımcılar tablo 17’deki tahminlerinde yardımcı olmak, gerekli olmak ve en önemli şey görüşlerine yer vermişlerdir. Rol oynamak, bu üç anlamı da kapsadığı için katılımcıların tahminlerinin doğru olduğunu söylemek mümkündür. Katılımcılar anlama ilişkin şu tahminlerde bulunmuşlardır:

Tablo 17

Rol Oynamak Kelimesinin Anlam Tahminleri

Görüş Temaları	Görüş Sayısı	Katılımcı Görüşleri
Yardımcı olmak	8	Katkı (K1) Göstermek, çok yardım olmak (K3) Çok yardım olmak (K7) Bir şeyin köki, işin doğru yapılmasını sağlayan (K8) İşin sağlanmasını katkısı yardımcı oluyor (K11) Vasıla (vesile). Yardımcı olmak (K13) Çok yardım oluyor (K15) Yardımcı olmak (K16)
Gereklilik	2	İşin yapılması için gerekli olan işler, hareket (K4) İşin sağlanması için gerek olan işler, filmlerde insanların oynayan keşhi (kişi) (K12)
En önemli şey	2	Bir işde en önemli şeyin çalışması (K9) İşin yapılmasını sağlar (K10)

“Aktarmak” Kelimesine İlişkin Bulgular

Katılımcıların bağlam ipuçlarından hareketle anlamı tahmin etmeleri hedeflenen bir diğer kelime “aktarmak” eylemidir. Kelime metinde “Astronotlar, her türlü bilgiyi merkeze radyo bağlantısı ile aktarırlar.” cümlesinde yer almaktadır. Daha önceki derslerden merkezin, “Houston Uzay Merkezi” olduğu bilinmektedir. Cümlede kelimenin yüklem görevinde olduğu hatırlatılmış ve katılımcılardan da türünün eylem olduğu bilgisi alınmıştır. Radyo bağlantısı ile daha önceki cümlelerde yer alan haberleşme arasında anlam ilgisi kurulmuş ve katılımcılardan tahminlerini yazmaları istenmiştir. Aktarmak, metinde iletmek anlamında kullanılmıştır. Tablo 18’de katılımcıların da tamamı bu anlamda tahmin ettikleri için bağlamdan yararlanarak anlamı keşfettikleri görülmüştür. Yapılan tahminler şunlardır:

Tablo 18

Aktarmak Kelimesinin Anlam Tahminleri

Görüş Temaları	Görüş Sayısı	Katılımcı Görüşleri
Bildirmek, iletmek	13	Bildirim (K1) Göndermek, bildirmek, iletmek (K3) Göndermek, bildirmek, iletmek (K4) Bildirmek, göndermek, bilgi vermek (K6) Bildirmek, göndermek anlamını veriyor ve iletmek (K7) Bildirmek, göndermek (K8) Haber bildirmek, iletmek (K9) Göndermek, bildirmek, aktarmak (10) Bildirilen, göndermek, iletmek (K11) Bildirmek, bir yoldan başka yola göndermek, iletmek (12) Bildirmek, haber veriyor (K13) Göndermek, iletmek (K15) Bir yoldan başka yola gitmek, bildirmek, yolu

		değiřtirmek (K16)
		Göndermek, bildirmek, iletmek (K3)
		Göndermek, bildirmek, iletmek (K4)
		Göndermek (K5)
		Bildirmek, göndermek, bilgi vermek (K6)
Göndermek	9	Bildirmek, göndermek anlamını veriyor ve iletmek (K7)
		Bildirmek, göndermek (K8)
		Göndermek, bildirmek, ağırtmak (10)
		Bildirilen, göndermek, iletmek (K11)
		Göndermek, iletmek (K15)

“Arıza” Kelimesine İlişkin Bulgular

“Arıza” kelimesi metinde “Astronotlar pek çok alanda iyi yetişmiş olduklarından uçuş sırasında birtakım arızaları da onarırlar.” cümlesinde bulunmaktadır. Burada “onarırlar” kelimesi ipucudur. Katılımcılar bu kelimenin anlamını bilmektedirler ve bozulan şeylerin onarıldığını belirtmişlerdir. Ayrıca astronotların gerekçeleriyle birlikte sağlık ve teknoloji gibi alanlarda iyi yetişmiş olmaları gerektiğinden bahsetmişlerdir. “Arıza”nın da teknolojik bilgiyle ilgili olduğunu anlatmışlar ve tahminlerini yapmışlardır. “Arıza” kelimesinin anlamı bozukluktur. Tablo 19’da sekiz katılımcı tahmininde “bozukluk” kelimesini kullanarak doğru anlama ulaşmıştır. On dört katılımcı da “sıkıntı” ya da “problem” anlamını da ekleyerek onarılması gereken bir durumun olduğunu belirtmişler ve kelimenin anlamını sezmişlerdir. Katılımcıların tahminleri şunlardır:

Tablo 19

Arıza Kelimesinin Anlam Tahminleri

Görüş Temaları	Görüş Sayısı	Katılımcı Görüşleri
Bozuk(luk)	8	Bozuk, problem (K1) Bozukluk, sıkıntı, problem (K3) Bozukluk, sıkıntı, problem (K4) Bozukluk, problem, sıkıntılık (K7) Sıkıntı, problem, bozuk (K10) Problem, bozukluk, sıkıntı (K12) Bozuk, sıkıntı, problem. Yol kısan şey (K13) Bozuk, sıkıntı (K15)
Sıkıntı/Problem	14	Bozuk, problem (K1) Bozukluk, sıkıntı, problem (K3) Bozukluk, sıkıntı, problem (K4) Sıkıntı (K5) Sıkıntı, problem (K6) Bozukluk, problem, sıkıntılık (K7) Problem, sıkıntı (K8) Problem, sıkıntı (K9) Sıkıntı, problem, bozuk (10) Problem, sıkıntı (K11) Problem, bozukluk, sıkıntı (K12) Bozuk, sıkıntı, problem. Yol kısan şey (K13) Bozuk, sıkıntı (K15)

Problem, sıkıntı, afet (K16)

“Devreye girmek” Kelimesine İlişkin Bulgular

Bağlamdan yararlanarak anlamı bulunması gereken son sözcük “devreye girmek”tir ve metinde “Bazı önemli problemlerde merkez, devreye girerek sıkıntının aşılmasına ve uçuş güvenliğinin sağlanmasına destek verir.” cümlesinde geçmektedir. Burada bahsi geçen merkez Houston Uzay Merkezi’dir. Katılımcılar bunu daha önceki derslerin işlenişinde öğrenmişlerdir. Amerika’daki bu uzay merkezi sıkıntının aşılmasına ve uçuş güvenliğinin sağlanmasına destek vermektedir. Katılımcılara destek vermenin ne anlama geldiği sorulduğunda “yardımcı olmak” diyerek onların kelimenin anlamını bildikleri anlaşılmıştır. “Devreye girerek” cümlede fiilimsi olarak kullanılmıştır. “Devreye girmek”, bir çalışmaya/işe sonradan katılmaktır. Tablo 20 incelendiğinde müdahale etmek ve devreye girmek sürmekte olan bir çalışmaya sonradan katılmak anlamına geldiği için bu tahmini yapan katılımcıların doğru anlamı keşfettikleri görülmektedir. Katılımcıların anlam tahminleri şu şekildedir:

Tablo 20

Devreye Girmek Kelimesinin Anlam Tahminleri

Görüş Temaları	Görüş Sayısı	Katılımcı Görüşleri
Müdahale etmek	4	Müdahale etmek (K1, K3, K13, K15)
Dâhil olmak	4	Dâhil olmak (K4, K7, K10, K16)

Sonuç ve Öneriler

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde bağlam temelli kelime öğretim yönteminin uygulanmasıyla ilgili olarak yapılan araştırmada B2 düzeyindeki yabancılarla çalışılmıştır. On altı katılımcı ile gerçekleştirilen uygulamada “Ay’a İlk Adım” başlıklı metin üzerinde yirmi kelimenin öğretilmesi hedeflenmiştir. Katılımcıların bağlamdan yararlanarak yeni kelimelerin anlamları ile ilgili olarak yaptıkları tahmin cümlelerinde içerik analizi yapılmıştır.

Yöntemin uygulanmasında amaca ulaşabilmek için hedef kitlenin Türkçede kelime dağarcığının bağlamdan çıkarım yapabilecek ve bağlam ipuçlarını kavrayabilecek yeterlikte bulunması dolayısıyla B2 düzeyindeki yabancı öğrencilerle çalışılmıştır. Çalışmada katılımcıların metin ipuçlarını kullanarak anlama yönelik doğru tahminler yaptıkları ve dolayısıyla anlamı keşfettikleri görülmüştür.

Bağlam temelli kelime öğretim yönteminin uygulanabilmesi için metinde okuyucunun çıkarım yapmasını zorlaştıracak sayıda yabancı kelimenin bulunmaması gerekmektedir. Çalışmada katılımcıların araştırmacı tarafından gösterilen bağlam ipuçlarını kullanabildikleri, anlama ulaşmada kavramlar arasında bağlantı kurabildikleri, kelime türlerini rahatlıkla belirleyebildikleri, metinde bildikleri kelimelerden etkili şekilde yararlanabildikleri sonucuna ulaşmıştır.

Bazı durumlarda hedef dilde bir kelimenin karşılığı kaynak dilde bulunmayabiliyor. Bu durumlarda tanım yoluyla ihtiyacın karşılanmasına çalışılıyor. Bağlam temelli kelime öğretim yöntemiyle yapılan bu araştırmada katılımcıların cümle/paragraf bağlamından hareketle yeni kelimenin anlamını sezebildikleri ve cümleye kattığı anlamı kavrayabildikleri görülmüştür.

Bağlam temelli kelime öğretim yönteminin uygulanması sırasında katılımcılar hedef kelimenin anlamına yönelik herhangi bir dışsal kaynaktan yararlanmadan, kendi zihinsel çabalarıyla anlamı keşfettikleri için öğrenmede etkindirler ve bu da öğrenmenin kalıcı olmasını sağlamaktadır.

Araştırmada ulaşılan sonuçlardan yola çıkarak şu önerilerde bulunulabilir:

1. Bağlam temelli kelime öğretim yöntemi hedef dilde kişinin sahip olduğu kelime dağarcığından ve dil bilgisi birikiminden yararlanarak uygulanabilecek bir yöntemdir. Bu nedenle hedef kitlenin orta seviye ya da ileri seviyede bulunması gereklidir.

2. Yöntemin uygulanmasında kullanılacak metin hedef kitlenin seviyesine uygun olmalıdır. Anlamın oluşması ve çıkarımda bulunulabilmesi için, metinde bilinenlerden hareketle bilinmeyene ulaşılması amacıyla fazla sayıda yeni kelime bulunmamalıdır. Aksi halde okuyucunun zihninde metin anlamlandırılmaz ve kelime anlamı keşfedilemez.

3. Türkçede bir kelimenin birden fazla anlamı bulunabilmektedir. Öğrenci daha önceden bilinen bir kelimenin farklı anlamıyla karşılaştığında bu yeni anlamın yerleşebilmesi ve, önceki anlamla arasındaki farkın görülebilmesi için öğretmen gerekli gördüğü durumlarda devreye girerek rehberlik etmelidir.

4. Yabancı dilde kelime öğreniminde sık tekrarın önemli bir yeri vardır. Öğretmen daha önce öğrenilenlerin hatırlanmasını sağlamak için derslerde bu kelimelerin anlamlarını sormalıdır, ihtiyaç duyarsa tema kapsamına giren kelimeler için ara sınavlar yapmalıdır. Ancak bu sınavlarda sorular eşleştirme ya da boşluk doldurma biçiminde olmamalı, öğrencilerin bu kelimeleri yazılı ya da sözlü anlatımda kullanmaları sağlanmalıdır.

ETİK BEYAN: “Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Bağlam Temelli kelime Öğretim Yöntemi” başlıklı çalışmanın yazım sürecinde bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamış, karşılaşılabilecek tüm etik ihlallerde “Mehmet Akif Ersoy Eğitim Fakültesi Dergisi Yayın Kurulunun” hiçbir sorumluluğunun olmadığı, tüm sorumluluğun Sorumlu Yazara ait olduğu ve bu çalışmanın herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiş olduğunu taahhüt ederim.”

Kaynakça

- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Demirel, Ö. (2014). *Yabancı dil öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Dilidüzgün, Ş. (2014). Türkçe öğretiminde sözcük öğretme yöntemlerinin yeterliliği. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(17), 233-256.
- Duran, E. ve Bitir, T. (2017). Bağlam temelli kelime öğretim yönteminin kelime kazanımına etkisi. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11, 70-94.
- Erdem, M. D., Gün, M., Şengül, M., Şimşek, R. (2015). Yabancılar Türkçe öğretiminde kullanılan okuma metinlerinin öğretim elemanlarınca diller için Avrupa ortak başvuru metni ve işlevsel metin özellikleri kapsamında değerlendirilmesi. *Turkish Studies-International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish ot Turkic*, 10(3), 455-476.
- Güleryüz, H. (2002). *Yaratıcı çocuk edebiyatı*. Ankara: Engin Yayınevi.
- Harmer, J. (1991). *The practice of english language teaching*. London: Longman.
- Jalongo, M. P. & Sobolak, M. J. (2010). Supporting young children's vocabulary growth: the challenges, the benefits, and evidence-based strategies. *Early Childhood Education*, 38, 421-429.
- Karatay, H. (2004). *İlköğretim ikinci kademedeki türkçe ders kitaplarının ortak kelime kazandırma yönünden değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Memiş, M. R. ve Erdem, M. D. (2013). Yabancı dil öğretiminde kullanılan yöntemler, kullanım özellikleri ve eleştiriler. *Turkish Studies-International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish ot Turkic*, 8(9), 297-318.
- Nagy, E. W. (1995). *On the role of context in first-and second-language vocabulary learning* (Rapor No: 627). Illinois: University of Illions at Urbana-Champaign.
- Wallace, M. J. (1988). *Teaching vocabulary*. London: Heinemann Education Books.
- Wilkins, D. A. (1972). *Linguistics in language teaching*. London: Hodder and Stoughton Educational.

Yaman, H. & Akkaya, D. (2012). Dilbiliminin kelime türlerine açılan kapısı: bağlam türleri. *Turkish Studies-International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish ot Turkic*, 7(3), 2599-2610.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Extended Abstract

Purpose

The context gives an overall meaning to the receiver. It prevents to understand the meaning of the word in an isolated way. The word acquires the meaning in the sentence. In Turkish some words are not restricted to the only one meaning, they are flexible in terms of meanings that they have, and can be used in different situations. For example, the word ‘takılmak’ in Turkish, means “that something touch to somewhere and unable to drift away from there”. In the sentence, “Saçım küpeme takıldı.” (My hair stuck to my earrings.) it gives this meaning. However, in the sentence, “Okuldan önce arkadaşlarla kantinde takıldık.”, (We hanged out with friends before school.) it means to spend time with someone. In the sentence, “Banka görevlisi güvenlik memuruna takılıyor.” (Bank employee is kidding the security staff.) It gives the meaning of “to make jokes someone to get him or her angry or surprise”. It is clear that the meaning of the word depends on the sentence. It is indisputable the importance of the context in richness of vocabulary in teaching Turkish as a foreign language.

In order to implement the context based vocabulary teaching, the person should be informed about the clues of context to reach the meaning of the word. In other words, in the passage, to reach the sense of the new word, the reader analyzes the word structurally and by considering the known words establishes connections within the sentence or in the meaning relations among sentences. With this method, one finds out the meaning by putting his or her own knowledge and mental process, without getting literal information from an external resource. Looking up for the meaning of the word directly at a dictionary, in a way, leaves the meaning in the air. However, the inference from the context makes the meaning feel and makes the word discovered.

The purpose of this research is to determine whether the context based vocabulary teaching method has an effect on vocabulary teaching in Turkish as a foreign language. This research, which is on the usage of context-based vocabulary teaching method in teaching Turkish as a foreign language, was conducted with 16 of B2 grader participants. The aim is to determine if the context based vocabulary teaching method is effective on the learners' of Turkish as a foreign language finding out the meaning of the word. Participants have taken lessons with the context-based vocabulary teaching method in the 4-week process. In the research, as a data collection tool, the passage titled ‘First Step to the Moon’ retrieved form the CD “Turkish 2 for foreigners” which was released by Gazi University TÖMER in 2006 is used. 20 unknown words have been

determined by receiving expert opinion, and these words are aimed to be taught. These words are: Çığır açmak (mark en era), füze (missile), yörünge (orbit), endişe (apprehension), temel (base), sinir (tantrum), çetrefil (tortuous), rekabet (rivalry), komuta (command), gövde (body), yüzey (surface), naklen (live), serüven (adventure), kenetlenmek (interlock), uzay mekiği (spacecraft), proje (project), rol oynamak (figure), aktarmak (transfer), arıza (malfunction) and devreye girmek (intercede). The researcher has determined the view themes by using thematic codification technic on the prediction sentences of the participants, and has showed those sentences about the themes on charts.

Results and Discussion

In the research that is made on the practice of context-based vocabulary teaching method to teach Turkish as a foreign language, the study has been applied on B2 grade foreigners. In the study that carried out with 16 participants, it is aimed to teach 20 words in the text titled “First Step to the Moon”. Contextual analysis has been made on the prediction sentences of participants for the meanings of new words by using the context.

To reach the goals in the application process of the method, we consider B2 grader participants appropriate for the study as their vocabulary knowledge is good enough to derive the word meaning from context and discern the contextual tips. It is observed that the participants made the correct predictions with the help of the tips in the text and they found out the meanings.

To make the context-based vocabulary teaching method applicable, the text should not contain too many unknown words to hinder the inference. It is concluded at the end of the research that the participants can follow the contextual tips, make relations among the terms to get the meaning, classify the words easily and make the most effective use of familiar words in the text.

Occasionally, some target words may not have equivalence in source language. In such situations, using definitions is a way to meet the needs. In this context-based vocabulary teaching method, it is observed that the participants can infer the meaning from the context and have an overall idea about the general meaning.

In the process of context-based vocabulary teaching method practices, participants are active learners as they find out the meaning with their maximum intellectual effort without taking advantage of any external source. As a result of this effort, the learning becomes permanent.

Conclusion and Recommendations

In the research it is concluded that context based vocabulary teaching method is an effective way in teaching Turkish as a foreign language.

These recommendations may be given based upon the research conclusions:

1. Context-based vocabulary teaching is a method that can be applied by making use of learners' previous vocabulary and grammar knowledge. For this reason the target group should be intermediate or upper-intermediate level.
2. The texts chosen in the process should be appropriate for the target group's level. To make use of the known words and to infer the meanings of unknown words to get the meaning, there should not be too many unknown words. Otherwise, the reader cannot understand the text and also cannot find out the meanings of new words.
3. In Turkish, words may have more than one meaning. When the student encounters a new meaning of a known word, teacher should guide the student to comprehend the new meaning and to detect the difference between the new meaning and the former one.
4. Practice is very significant in foreign language vocabulary learning. The teacher should ask questions about the target words to make the students remember them and if needed, he/she should make quizzes about the words within the theme. Those quizzes should not be composed of only matching or gap filling parts but also they should include parts that will give chance to students to use the words in written and oral expressions.
5. In teaching Turkish as a foreign language, vocabulary teaching needs to be especially emphasized. This requires the vocabulary teaching being handled independently like speaking, listening, reading and writing skills. Also, defining the appropriate teaching method for the levels and making the teaching according to these methods is so critical to teach Turkish to the foreigners.